

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSE ENTOMOLOGISCHE VERENIGING

Officiële afkorting (World List): Ent. Ber., Amst.

Deel 37

1 augustus 1977

No. 8

Adres van de Redactie:

B. J. LEMPKE, Plantage Middenlaan 64, 1018 DH Amsterdam — Nederland

INHOUD: B. J. LEMPKE, Vangsten van *Catocala sponsa* (Linnaeus) in 1976 in West-Nederland (p. 113). — H. W. VAN DER WOLF, Biezondere vangsten van Lepidoptera in Nederland (p. 115). — R. BATTEN, *Mordellistena balazuci* Ermisch and *M. taurica* Csiki, junior synonyms of *M. semiferruginea* Reitter (Col. Mordellidae) (p. 117). — C. VAN ACHTERBERG, *Opius* (*Phlebosema*) *hydrellivorus* spec. nov., a parasite from *Hydrellia* in rice in Guyana (Hym., Braconidae, Opiinae) (p. 121). — M. A. LIEFTINCK, Notes on the melectine genus *Paracrocisa* Alfken, with a new record of *P. sinaitica* Alfken (Hymenoptera, Anthophoridae) (p. 125) — Literatuur (p. 114: W. N. ELLIS; p. 127: H. J. G. MEUFFELS; p. 128: G. L. VAN EYNDHOVEN). — Korte mededelingen (p. 120, 128: B. J. LEMPKE; p. 124: Nieuwe aanwinsten voor de bibliotheek).

Vangsten van *Catocala sponsa* (Linnaeus) in 1976 in West-Nederland (Lepidoptera, Noctuidae)

door

B. J. LEMPKE

Instituut voor Taxonomische Zoölogie (Zoölogisch Museum), Amsterdam

ABSTRACT. — In July-August 1976 no less than 20 specimens of *Catocala sponsa* (Linnaeus) were caught in different localities in the western part of the Netherlands. The species is very erratic in its appearance and in this part of the country it is always a rarity. Its sudden appearance in such a relatively high number is difficult to explain.

De fraaie *Catocala sponsa* behoort nu niet bepaald tot onze gewone Lepidoptera. Het kan jaren duren voor de soort weer eens waargenomen wordt. Na publicatie van supplement 13 van de Catalogus (1966) is slechts één exemplaar bekend geworden, dat door A. Maassen in 1969 in zijn val te Annendaal in Midden-Limburg werd aangetroffen. Des te verrassender is daarom de vangst van een aantal exemplaren in 1976 op diverse plaatsen in het westen van het land, een gebied waar de vlinder wel het minst te verwachten was. Nu ik de gegevens van alle mij bekende vangsten bij elkaar heb, lijkt het me het beste deze gezamenlijk te publiceren in plaats van ze te verdelen over een aantal korte mededelingen. De vindplaatsen zijn de volgende:

1. Oud-Beijerland. Hier ving de heer H. Bunjes op 20 juli een exemplaar op licht.
2. Noordwijk. Op 3 augustus werd een *sponsa* op stroop gevangen door de heer A. van Tuyl.
3. Vogelenzang. In de periode van 4 tot en met 9 augustus werden hier niet minder dan 14 stuks op stroop aangetroffen, zes door A. Elferink, vijf door J. Kienjet en drie door A. van Tuyl. De vindplaats ligt buiten de terreinen van de Amsterdamse waterleiding.
4. Zaandam. Op 18 juli werd in het Vijfhoekpark 's avonds om half 11 een exemplaar op stroop gevangen door Han Kreijger en zijn broer. Bijna mislukte de vangst. Doordat de lamp te dicht bij de boomstam kwam vloog de vlinder op, maar tot hun geluk streek hij aan de andere kant van de stam weer neer en werd toen prompt ingerekend. Op 22 juli werd in hetzelfde park weer een *sponsa* gevangen.

5. Castricum. In het duinterrein van het Provinciale Waterleidingbedrijf van Noord-Holland werd 6 augustus door Han Kreijger en Ron van 't Veer om ruim 10 uur 's avonds een exemplaar op stroop gevangen. Net als bij de eerste Zaanse *sponsa* vloog de vlinder eerst op, maar liet zich aan de andere kant van de boomstam vangen.

6. 's-Graveland. Op 30 augustus werd een *sponsa* aangetroffen in de val, die opgesteld staat op het landgoed Boekesteijn (S. van Heijnsbergen).

Bij elkaar werden dus niet minder dan 20 stuks gevangen, ongetwijfeld maar een deel van wat werkelijk aanwezig geweest is. Daar de rups gebonden is aan eik, is de vlinder vooral te verwachten in de loofbosgebieden in het oosten van het land. Maar juist daaruit is geen enkele vangst bekend geworden. Er zit dan ook iets onverklaarbaars aan het plotselinge voorkomen van *sponsa* in een zo uitgestrekt gedeelte van het westen van het land. Vooral de vindplaatsen 1 en 4 doen al heel vreemd aan. Afgezien van de late vangst te 's-Graveland vallen de andere in een vrij beperkte periode. Haast vanzelf dringt zich dan ook de gedachte aan een *sponsa*-invasie in dit deel van het land op. Maar dan zitten we met de moeilijkheid waar deze vlinders wel vandaan gekomen moeten zijn. Het is dan ook een puzzel waarvoor ik niet zo maar een verklaring zou durven geven. In elk geval ben ik wel nieuwsgierig naar de bevindingen van de verzamelaars in 1977!

GECITEERDE LITERATUUR

Lempke, B. J., 1966. Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera, supplement 13. *Tijdschr. Ent.* 109: 221-301, fig. 44-54, pl. 3-7.

Maassen, A. W. P., 1970. Vlindervangsten in 1969 te Annendaal (gem. Echt). - *Ent. Ber., Amst.* 30: 167-168.

Plantage Middenlaan 64, 1018 DH Amsterdam.

EASTOP, V. F. & D. HILLE RIS LAMBERS, 1976, SURVEY OF THE WORLD'S APHIDS: 1-573. Dr. W. Junk, Den Haag. ISBN 90-6193-561-X. Prijs (gebonden) f 160,—.

In dit monumentale boek wordt een systematische catalogus gegeven van de genera en (onder)soorten van de bladluizen van de wereld (niet van alle soorten — van fossiele genera, en de genera behorend tot de Adelgidae en de Phylloxeridae worden alleen de genera, niet de soorten genoemd. Het is jammer dat dit niet uit de titel van het boek blijkt). In de eerste ruim 450 pagina's worden in alfabetische volgorde de genera genoemd met complete citering, de type-soort, de soorten die in elk genus zijn beschreven, en de soorten die naar het inzicht van Eastop en Hille Ris Lambers in elk genus thuishoren. De volgende ruim 200 pagina's geven een alfabetische lijst van alle soorten, met aanduiding van de genera waarin zij beschreven zijn, en waarin zij thans geplaatst moeten worden. Bewonderenswaardig is de wijze waarop de auteurs erin zijn geslaagd door middel van een zorgvuldig volgehouden stelsel van cross-references een combinatie te vinden van een objectieve catalogus (naamlijst) en een subjectieve systematische catalogus.

Bij alle waardering die ik voor dit boek heb, zijn er wel enkele kritische aanmerkingen te maken. Blijkens de inleiding worden er in het boek naar aanleiding van gesignaleerde gevallen van homonymie enige nieuwe namen gepubliceerd (ten dele door de auteurs der homonyme namen zelf, „een paar maal” door de auteurs van de catalogus). Het is jammer dat deze namen niet in de inleiding of een apart lijstje zijn gestipuleerd, want thans is het slechts toeval als men er een tegenkomt, en dit zal de introductie van de nieuwe namen zeer vertragen. Een ander bezwaar geldt de wijze waarop de auteurs het begrip „validiteit” hanteren. Het is duidelijk dat zij met „invalid name” meestal een „unavailable name” bedoelen; het is bovendien jammer dat veelal niet wordt aangegeven waarom een taxon niet available is (bijv. in geval van de genusnamen van Amyot). In tegenstelling tot de tekst is *Iziphyopsis* Börner, 1944, beschreven zonder soorten, unavailable (art. 13 b van de Code). Dat geldt vrijwel zeker ook voor *Nevskia*, Mordvilko, 1932.

Er is zeker aanleiding tot meer van dergelijke detailkritiek, maar het is in feite ook niet mogelijk om een zo omvangrijke hoeveelheid informatie in één ronde volstrekt foutloos bijeen te brengen. Ik wil auteurs en gebruikers graag gelukwensen met het beschikbaar komen van deze sleutel tot de bladluizen-systematiek. — W. N. Ellis.